

„Könyvtár/Dohánygyár” Tanszéki terv 1.

Tárgyfelelős: *Kronavetter Péter*

Meghívott oktatók: *Beke András, Szabó Péter*

A TT1 tárgyat a 2017/18-as tanév tavaszi félévében a tanszéken folyó Komplex tervezés tárggyal összehangolva a könyvtárak és tervtárak tematikája köré szervezzük. Tervezési helyszínünk a Lágymányosi Dohánygyár területe, ahol a Lechner Tudásközponttal együttműködve célunk az egykori M. kir. Dohánygyár (1912 Toronyi Fellner Sándor) múltjának feltérképezése, jelenének aktív alakítása és lehetséges jövőjének megsejtése.

A félév során három, kis csoportban (2 fő, indokolt esetben 1 vagy 3) végzett feladat kapcsán az ipari örökség folytonos újra- és továbbrajzolásával foglalkozunk. Munkánk fókuszában a helyzetfelismerés és a helyzetkihasználás áll, azaz a következetes és tudatos koncepcióalkotást, valamint ennek pontos és gondos kifejtését gyakoroljuk.

Könyv

A félév célja, hogy a hallgatók közös munkájából olyan egységes tanulmánykötet szülessen, amely a kurzus során született tervekkel, rajzokkal és szövegekkel szubjektív, mozaikszerű képet rajzol a Dohánygyár múltjáról, jelenéről, jövőjéről.

Kutatásunk minden feladat esetében tervezés alapú. A rendelkezésre álló idő rövideége miatt mindhárom feladat során tudatosan egyetlen rajz vagy makett készítésére fókuszálunk, amelynek tervezése során a sebészeti műtétek analógiájára a valóság jelentős részét (az egész testet) letakarjuk, csak a beavatkozás területére koncentrálnunk. Munkánk során folyamatosan egységes nyelvezetet, formátumot és kötött grafikai rendszert használunk - egyrészt a majdani kötet tartamának összefogása, másrészt az adott műfajokban (vonalas rajz, makett, képalakítás) való jártasság megszerzése miatt. A kötet szerkesztését képzik az egyes feladatokhoz írt kísértőszövegek is.

Olvasókönyv

A félév elején a tárgy tematikájához kötődően olvasó-kötettel (reader) segítjük a tervezési munkát. A szövegek csupán ajánlott olvasmányként szolgálnak, de minden feladat bevezetése során egyet a bevezető előadások során is szóba hozunk, így ezen kiemelt olvasmányok átolvasását mindenképp javasoljuk az adott órák előtt.

Könyvtár gyűjtemény

A félévben közvetlenül vagy érintőlegesen a könyvtárak témájával foglalkozunk, így létrehoztunk egy 40 darabos gyűjteményt a XX-XXI. század kiemelkedő könyvtárépületeiből. A félév során kísérletet teszünk arra, hogy a hallgatók szubjektív véleményére hagyatkozva kiválasszuk ezekből 25 példát (a válogatás közben érintőlegesen az összes példa megismerhető), amelyeket gyors újrarájzolással (hallgatónként 1-1 könyvtár jellemző metszete) rögzítünk az emlékezetünkbe (és természetesen a kiadványba is).

1. feladat - MÚLT 1912

Egy 1929-es újságcikk szerint a lágymányosi dohánygyár "dacára a rossz gazdasági viszonyoknak, ezernél több munkásnak ad kenyeret. Szociális vonatkozású felszerelések szempontjából a legelső helyen álló üzem. Hogy ennek jellemzésére csak néhány példát említsünk, rámutatunk arra, hogy külön orvosi rendelő áll a munkások rendelkezésére s délben egy közös ebédlőben, patyolat-fehér asztalok mellett fogyasztthatják el a gázfűzőkön felmelegíthető ebédet."

Az 1. feladat során időutazást teszünk, hogy az épületegyüttes múltját egy speciális tervezési feladaton keresztül ismerhessük meg. Visszautazunk 1912-be, és kísérletet teszünk arra, hogy a dolgozóknak tervezett üzemi könyvtárral bővítsük ki a már felépült gyárat. A feladat úgy is felfogható, hogy egy vázlattervvel igyekszünk meggyőzni a gyár építtetőit, hogy további szociális szolgáltatásokkal segítsék a dolgozók mindennapjait.

A feladat alapja olyan izgalmas téri helyzet keresése a gyárterületen, vagy akár annak közvetlen szomszédságában, ami alkalmas lehet egy kisméretű könyvtár/olvasó kialakítására. A program nagyságát nem határozzuk meg, polcnyi méretű tárgytól indulva akár épület nagyságú intézménnyé is nőhet. Ugyanígy nem határozzuk meg az időutazás "szabályait" (milyen technológiákat, anyagokat használhatunk a múltban, milyen ismereteket használhatunk, stb.), de ezek lefektetését és meghatározását javasoljuk. A feladat keretét azonban mindenképp a gyár múltjának (környezetének, épületeinek eredeti állapotának, stb.) megismerése, és az ehhez való alkalmazkodás adja.

A terv célja a javasolt beavatkozás megjelenítése a történeti egészben részletező grafikai módszerekkel. Az új elemek fontos, ábrázolandó háttére a gyár megépültekor egységes épületegyüttes.

Leadandó munkarészek digitális és nyomtatott (300 g/m² matt lap) formátumban:

- a terv lényegét legjobban bemutató vonalas, részletező, grafikai igényességgel megrajzolt 1 db **axonometrikus/perspektivikus metszet** - 1:200-1:10 léptékben, a megadott lapsablon és tollkészlet használatával, A3 méretben
- 1 db **atmoszférikus látványterv**, amely a részletek és a pontos működés bemutatásának igénye nélkül egyetlen festménybe sűríti az üzemi könyvtár hangulatát. A feladat fontos része a legjobb képarány, kívágot megtalálása, a beavatkozás lényegének egyetlen pillanاتفelvételbe való sűrítése. - a megadott lapsablon használatával, A3 méretben
- 750-1500 karakternyi igényes megfogalmazású **kísérőszöveg**, amely kiegészíti, magyarázza, árnyalja a rajzos munkarészeket, lehet saját szöveg, vagy akár a tervet szépen illusztráló idézet - a megadott lapsablon használatával, A3 méretben

Beadás és prezentáció:

2018 március 1. 15.00 óra

2. feladat - JELEN 2018

Az egykori dohánygyár jelenének legmeghatározóbb szereplője a Lecher Tudásközpont. A második feladat során az általuk felvetett igényekre próbálunk olyan építészeti válaszokat adni, amelyek a meglévő történeti struktúrák megőrzéséről és belakásáról szólnak. A felvetett problémák és lehetőségek alapján 3 program közül lehet választani:

A. KAZÁNHÁZ

A LTK jelenleg az egykori Kazánháznak csupán az egyik, jelenleg romos állapotban lévő felét használhatja. A feladat megmutatni az egész épület egységes használatából fakadó előnyöket. A raktárként használt hosszú épület mellett a gyárterület szívében a kazánház a közönséggel való kapcsolattartás tere lehet - nyitott tér, amely alkalmas a következő funkciók befogadására:

- előadótér (100 fő)
- kiállítások
- olvasó- és kutatóterem
- kávézó és fogyasztótér
- látványraktár
- szükséges kiszolgáló helyiségek

B. RAKTÁRÉPÜLET-SZELET

A LTK helyfoglalása a hosszú raktárépületben jelenleg meglehetősen spontán, rendezetlen képet mutat. Az épület egyforma téri minőségű szintjeit egyaránt használják raktárnak, irodának, előadótérnek, kutatószobának. Mire és hogyan használható a kötött raktártér? Az épület egy rövid szeletét vizsgálva tudunk-e javasolni olyan elrendezést, funkciótisztázást, amely révén az ide javasolt funkciók természetes kapcsolatokkal és könnyedséggel találják meg helyüket? Hogyan lakhatóak be az egyes történeti terek az ipari jelleg sértetlen megőrzése mellett?

C. BEJÁRAT

A gyárterület mai használatának legszembetűnőbb problémaköre a gyárterület elzártsága és megközelíthetetlensége. Az LTK fizikai megközelíthetősége, az érkezés és a bejutás élménye, összességében az intézmény földszinti publikus zónái - mind épületen kívül, mind belül - temérdek építészeti kérdést vetnek fel jelen állapotukban. Egyszeri szemlélőnek úgy tűnik, mintha ezek az újonnan kialakított részek nem találnák helyüket a gyárépület máig kiható, termelésre hangolt mívésségében. Hol vannak olyan beavatkozási pontok, ahol ez a helyzet orvosolható?

Vázlattervi munkarészek digitális és nyomtatott (300 g/m² matt lap) formátumban:

- a terv lényegét legjobban bemutató vonalas, részletező, grafikai igényességgel megrajzolt 1 db **axonometrikus/perspektivikus metszet** - 1:100-1:50 léptékben, a megadott lapsablon és tollkészlet használatával, A3 méretben
- 750-1500 karakternyi igényes megfogalmazású **kísérőszöveg**, amely kiegészíti, magyarázza, árnyalja a makettes munkarészeket, lehet saját szöveg, vagy akár a tervet szépen illusztráló idézet - a megadott lapsablon használatával, A3 méretben

Végleges munkarészek digitális és nyomtatott (300 g/m² matt lap) formátumban:

- 1:50 léptékű habkarton belső téri makett a javasolt beavatkozásokkal
- A makettől készült 1 db igényes makettfotó vagy fotósorozat mint látványterv - a megadott lapsablon használatával, A3 méretben
- A **kísérőszöveg javított változata** - a megadott lapsablon használatával, A3 méretben

Vázlatterv: 2018 március 29. 15.00 óra
Leadás és prezentáció: 2018 április 19. 15.00 óra

3. feladat - JÖVŐ 2124

A lágymányosi dohánygyár kétségkívül legnagyobb értéke a gyárterület homogén, az átépítések és bontások ellenére is jól érzékelhető egysége, amely önmagába forduló zárványt jelent Lágymányos városi szövetében.

A harmadik feladat során ismét időutazásba fogunk, ezúttal a távoli jövőbe teszünk látogatást. A feladat a jövőben látott vízió bemutatása a jelen számára, egy álmokép rögzítése. A jövő természetesen csupán elképzelt, a dátum (2124) olyan távoli, hogy még sejtéseink sem lehetnek az akkori Budapestről. A vízió ugyanakkor lehet reális, józannak vélt számításokon alapuló, vagy ábrázolhat extrém, utópisztikus, akár posztapokaliptikus fikciót is. A gyárat használó funkció kötetlen, de lehet akár könyvtár/tervtár is (mit jelent a távoli jövőben egy rég múlt gyáregyüttes, mit jelent egy mai formájában rég meghaladott funkció?).

A cél az egységes dohánygyári terület ábrázolása városi kontextusban egyetlen makett segítségével. Hogyan képzeljük el a várost akkor? És benne a Dohánygyárat? Sűrítendő-e, ritkítható-e, összefogható-e egységes építészeti eszközökkel a dohánygyári épületegyüttes? Milyen viszonyt tud ápolni közvetlen környezetével, megőrzi bezártságát, vagy teljesen kinyílik? Mi őrzendő meg a múltból, mi őrizhető meg a múltból? A fiktív kérdés provokatív, de mindenekelőtt őszinte válaszokra ad lehetőséget.

Leadandó munkarészek digitális és nyomtatott (300 g/m² matt lap) formátumban:

- A kiadott kivágat alapján 1:1000 léptékben elkészülő gipszmalett
- A gipszmalettről készült 1 db igényes makettfotó vagy fotósorozat - a megadott lapsablon használatával, A3 méretben
- 750-1500 karakternyi igényes megfogalmazású **kísérőszöveg**, amely kiegészíti, magyarázza, árnyalja a makettes munkarészeket, lehet saját szöveg, vagy akár a tervet szépen illusztráló idézet - a megadott lapsablon használatával, A3 méretben

Leadás: 2018 május 18. 12.00 óra
Prezentáció: 2018 május 29. 14.00 óra

Az egyes órák helyszíne, programja és a határidők a következők:

DÁTUM	ÓRA	PROGRAM	HELYSZÍN(EK)	AZ ÓRA MENETE
febr. 8.	I.	Bevezető	BME K277 /Lechner	- rövid bevezető előadás, feladatkiadás - helyszínbejárás a Lágymányosi Dohánygyárban - Déry Attila előadása (Dohánygyár történet) a helyszínen
febr. 15.	II.	Konzultáció	BME K277	- első bevezető előadás (Beke A.) - konzultáció (csapatok megalakulása, első vázlatok 2-3 különböző felvetésről)
febr. 22.	III.	Konzultáció	BME K277	- konzultáció (végeleges képek, metszetek és szövegek munkaközi vázlatai)
márc. 1.	IV.	LEADÁS	BME K277	- az első feladat beadása és prezentációja - második feladat kiadás - második bevezető előadás (Kronavetter P.)
márc. 8.	V.	Konzultáció	BME K277	- Varga Piroska előadása (Ipari Rehab) - konzultáció (vázlatok 2-3 eltérő felvetésről)
márc. 15.	-	nemzeti ünnep	-	-
márc. 22.	-	vázlattervi hét	-	-
márc. 29.	VI.	VÁZLATTERV	BME K277	- második feladat vázlattervi bemutatása - könyvtár gyűjtemény rendezésének határideje - közös konzultáció
ápr. 5.	-	tavaszi szünet	-	-
ápr. 12.	VII.	Konzultáció	BME K277	- konzultáció (részletek, makett-tervek)
ápr. 19.	VIII.	LEADÁS	BME K277	- második feladat beadása és prezentációja - harmadik feladat kiadás - harmadik bevezető előadás (Szabó P.)
ápr. 26.	IX.	Konzultáció és előadás	BME K277	- Urbanisztika Tanszék komplexes hallgatók előadása a Dohánygyárra készült tervekben (Fonyódi Mariann, Vörös Tamás, Herczeg László) - konzultáció (helyszínrajz skiccek, koncepció)
máj. 3.	X.	Konzultáció		- konzultáció (kontextus és dohánygyári beavatkozások pontosítása, helyszínrajz, vázlatok, makett axonometria-terv)
máj. 10.	XI.	Konzultáció		- konzultáció (próbamakett, anyagok) - könyvtár példák újrarájzolásának határideje
máj. 14.	-	Feldolgozási hét		
máj. 18.	-	LEADÁS		- péntek 12.00
máj. 28.	-	PÓTLEADÁS		- hétfő 12.00 óra (különeljárási díjjal)
máj. 29.	-	PREZENTÁCIÓ		- kedd 14.00 óra a Lechner Tudásközpontban

A félévi kiírás részét képező mellékletek:

- Lechner Tudásközpont felmérési tervei (raktár, gépház, igazgatási épületek, pontfelhős felmérés - AC)
- archív fotó gyűjtés a Dohánygyárról
- archív térképek
- XI. kerület alaptérkép - jelenlegi és 1912-es állapot (AC)
- TT1 Olvasófüzet
- könyvtár gyűjtemény a XX-XXI. századból
- a tanszék grafikai arculati csomagja
- a félévközi leadások mintatablója és mintafájlja (AC)
- az 1:1000-es makett kötelező kivágata (pdf)

2018. január

Beke András, Kronavetter Péter, Szabó Péter